

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Вони дають змогу розподіляти фінансові ресурси й акумулювати їх на державних рахунках або в спеціальних фондах.

Література

1. European Environment Agency *Transport and mobility* [online] Available at: <https://www.eea.europa.eu/en/topics/in-depth/transport-and-mobility>
2. European Environment Agency *Greenhouse gas emissions from transport in Europe* [online] Available at: <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/greenhouse-gas-emissions-from-transport>

Пастернак Олена,
кандидат хімічних наук, доцент кафедри раціонального природокористування та
охорони навколишнього середовища
Маріупольський державний університет

ТЕХНОЛОГІЇ ДЗЗ/ГІС ДЛЯ ОЦІНКИ НАСЛІДКІВ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Збройні конфлікти створюють серйозні виклики для досягнення Цілей Сталого Розвитку до 2030 року. Ціль Сталого Розвитку 16, яка спрямована на досягнення миру та справедливості, розглядається як передумова успіху інших цілей. Зростання геополітичних конфліктів супроводжується серйозною гуманітарною кризою та підвищеним ризиком порушенням глобальних потоків життєво важливої продукції та депресивністю економічних ринків. Війни чинять вплив не лише на зони конфліктів, деструктивні наслідки відчутні далеко за межами географічних кордонів через мережу глобалізації. Визначення впливу воєнних дій на реалізацію Цілей Сталого Розвитку вимагає систематичного моніторингу та оцінки. Застосування методів ДЗЗ/ГІС дозволяє систематично вивчати та оцінювати вплив геополітичних конфліктів на різні ЦСР.

Методологія ДЗЗ/ГІС є невід'ємною частиною аналізу впливу воєнних дій на цілі сталого розвитку, зокрема на цілі ЦСР 6 (чиста вода та належні санітарні умови), ЦСР 13 (пом'якшення наслідків змін клімату), ЦСР 14 (збереження морських ресурсів) та ЦСР 15 (захист екосистем суші). Здатність дистанційного зондування зафіксувати наслідки збройних конфліктів надає можливість вчасно реагувати на екологічні або гуманітарні кризи, що може сприяти реалізації та відновленню цих ЦСР.

Вплив на довкілля та людину в зонах конфлікту ускладнений та важкооцінюваний через обмежений доступ до даних. Поточна кількісна оцінка наслідків війни залишається

невизначеною, а виклики різноманітні. У військових конфліктах використовується вибухова та хімічна зброя, яка завдає шкоди довкіллю та здоров'ю людини. Моніторинг наслідків ефектів є складним завданням, яке важко вирішити лише польовими дослідженнями. Дистанційне зондування є ефективним інструментом для виявлення короткострокових та довгострокових наслідків конфліктів. Супутникові знімки високої роздільної здатності дозволяють виявляти зміни атмосферного повітря [1], водних об'єктів, землекористування, виробництва агрокультур [2] та знищення лісів, руйнування міської інфраструктури [3], які спричинені бомбардуванням і пожежами дозволяють виявляти вплив конфлікту на довкілля.

В рамках представленого дослідження отримано динаміку зміни показників якості атмосферного повітря за період 2021-2023 років в Україні. Досліджено зміни показників якості атмосферного повітря: нітроген діоксид, озон, сульфур діоксид, ТЧ2.5, а також парникових газів: вуглекислого газу, метану. Максимальні концентрації сполук нітрогену, показника який має високий ступінь кореляції з антропогенною діяльністю, традиційно знаходяться переважно в найбільш заселених міських районах і промислових регіонах. Зниження понад 30% за період війни, можна побачити навколо великих міських і промислових центрів. На прикладі Маріуполя видно, що ключовий внесок в забруднення повітря було через важку промисловість, функціонування якої зруйновано, що призвело до зниження економічної активності та обмеження руху транспорту. Спостерігаються зміни концентрації нітроген діоксиду в регіонах з високими показниками переміщених осіб. Кількісні показники протягом 2022-2023 років мають традиційний сезонний характер коливань, національний показник вище глобального на порядок. Досліджено розподіл концентрація хлорофілу поверхні Азовського моря, побудовано карти розподілу температури води за літній період 2021-2023 років за даними супутника MODIS-Aqua, побудовано кореляційну залежність.

Результати дистанційного зондування можливо розглядати як інструмент кількісної оцінки на екологічні (ЦСР 6,13,14,15) та соціально-економічні аспекти: бідність (ЦСР 1), охорона здоров'я (ЦСР 3), освіта (ЦСР 4), гендерна рівність (ЦСР 5), економічні втрати (ЦСР 8). Дистанційне зондування є важливим інструментом для аналізу впливу геополітичних конфліктів на Цілі Сталого Розвитку, надаючи цінні дані для прийняття обґрунтованих рішень та розробки ефективних стратегій збереження та відновлення природних ресурсів та соціально-економічної стабільності.

Література

1. Zalakeviciute R., Mejia D., Alvarez H. War Impact on Air Quality in Ukraine. *Sustainability*. 2022. Vol.14. p.13832.

2. Lin F., Li X., Jia N., et al. The impact of russia-Ukraine conflict on global food security. *Global Food Security*. 2023. Vol.36. p.100661
3. Aimaiti Y, Sanon C, Koch M. War related building damage assessment in Kyiv, Ukraine, using Sentinel-1 radar and Sentinel-2 optical images. *Remote Sensing*. 2022. Vol.14. p.6239

Петрик Ірина,
доктор філософії в галузі соціальних та поведінкових наук,
старший викладач кафедри раціонального природокористування
та охорони навколишнього середовища
Маріупольський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В ТРАНСПОРТНІЙ ГАЛУЗІ КРАЇН ЄС

Транспортна галузь є рушійною силою економіки будь-якої країни та світового прогресу загалом, адже сприяє розвитку промислової та непромислової сфер. У зв'язку із євроінтеграційною політикою України, вивчення та подальша імплементація європейського досвіду є актуальним питанням, що обумовлює своєчасність обраної теми дослідження.

Впровадження відновлювальних джерел енергії в транспортну галузь в країнах ЄС обумовлено зеленим курсом, який затверджує рух до кліматично нейтрального європейського континенту. За статистичними даними [1] ,20-25% викидів парникових газів в країнах ЄС припадає на транспорт. Для того, щоб досягти кліматичної нейтральності, необхідно скоротити викиди від автомобільного, залізничного, авіаційного, водного видів транспорту на 90% до 2050 року.

Згідно з попередніми даними Європейського агентства з навколишнього середовища, частка енергії з відновлюваних джерел, що використовується для транспорту в ЄС, зросла з 2% у 2005 році до 8,7% у 2022 році (див. рис. 1), що нижче на 5,3% запланованого показника на 2030 рік.